

FRI-2B.312-1-NS -07

THE PERMIT FOR ACQUISITION, STORAGE, CARRYING AND USE OF FIREARMS AND AMMUNITION AS INDIVIDUAL ADMINISTRATIVE ACT REGIME

Plamen Parvanov Penchev

Department of Public Law, Ph.D. Student

“Angel Kanchev” University of Ruse

E-mail: pppenchev@uni-ruse.bg

Abstract: *The current presentation discusses the general regulatory regime, which covers the issuing procedures of a permit for acquisition, storage, carrying and use of firearms and ammunition.*

Keywords : *firearm, ammunition, firearm acquisition, firearm storage, firearm carrying and use, individual administrative act*

Основаният нормативен акт, който регулира посочените дейности е Закон за оръжията, боеприпасите, взривните вещества и пиротехническите изделия ЗОБВВПИ³⁴ и именно в него се съдържат условията и реда за придобиване на огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях; за носене и употреба на огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях и за съхранение на огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях. Освен ЗОБВВПИ, другите източници на правила, свързани с обсъжданите въпроси са: Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/2403 на Комисията от 15.12.2015 г. за определяне на общи насоки относно стандартите и методите за дезактивиране с цел осигуряване на гаранции, че дезактивиранияте огнестрелни оръжия са приведени в състояние на необратима нефункционалност (Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/2403), Административнопроцесуален кодекс (АПК), Наредба № РД-07-2 от 25 май 2011 г. за определяне на изискванията към квалификацията на лицата по чл. 14, ал. 1, т. 4-7, чл. 36, ал. 1 и чл. 134, ал. 3 на Закона за оръжията, боеприпасите, взривните вещества и пиротехническите изделия (Наредба № РД-07-2 от 25 май 2011 г.), Тарифа № 4 за таксите, които се събират в системата на Министерството на вътрешните работи по Закона за държавните такси (Тарифа № 4) и др.

Легално определение за понятието „огнестрелно оръжие“ се съдържа в чл. 4, ал. 1 ЗОБВВПИ, където е посочено, че „Огнестрелно оръжие е преносимо цевно оръжие, което произвежда, проектирано е да произведе или може да бъде преработено, така че да произведе, изстрел с куршум или снаряд чрез действието на взривно вещество“. В разпоредбата на същия чл. 4, ал. 2 от същия закон са посочени изключенията от изведеното правило, а по-нататък, в ал. 3, ал. 4 и ал. 5 ЗОБВВПИ са включени и други предмети и устройства, които поради предназначението, формата, механизма и други признаци попадат под обхвата и режима, регулиращи дейностите, свързани с огнестрелни оръжия.

Другото понятие, с което се оперира при обсъждане на въпросите, свързани с режима на издаване на разрешителни за придобиване, съхранение, носене и употреба са **боеприпасите**. ЗОБВВПИ, в своя чл. 7, ал. 1 сочи определението за посоченото понятие, а именно: „Боеприпаси за огнестрелни оръжия по смисъла на този закон са патрони или изстрели или техните компоненти - снарядени гилзи, капсули или снаряди, които се използват в огнестрелно оръжие“. В ал. 2 и 3 от същата разпоредба са изброени и други предмети, които поради естеството и предназначението си се считат за боеприпаси.

По-долу разглеждаме издаването за разрешение за боравене по всяка една от изброените в обсъждания специален нормативен акт процедури: „придобиване“, „съхранение“ и „носене и употреба“ диференцирано, както от гледна точка на основанията за издаване на такова разрешително, така и на участниците и на процедурния ред, по който се извършва това.

³⁴ ЗОБВВПИ. В сила от 17.09.2010 г. Обн. ДВ. бр.73 от 17 Септември 2010г.... посл. изм. и доп. ДВ. бр.102 от 23 Декември 2022г. – бел. авт.

Поради изключително високата обществена опасност от боравене³⁵ с оръжие и боеприпаси, чрез ЗОБВВПИ законодателят е въвел строг и прецизно регулиран режим, който урежда условията и реда, при които на определен кръг от лице се позволява да притежават, респ. носят и съхраняват оръжие и боеприпаси. Неслучайно използваме термина „определен кръг от лица“, тъй като в същия закон се съдържат и абсолютни ограничения, предпоставящи забрана за издаване на разрешения за дейности, свързани с боравене на оръжия и боеприпаси. Именно предвидените в този закон условия за издаване на разрешения от разглежданите видове, както и ограниченията за това, ще бъдат разгледани по долу.

I. РАЗРЕШИТЕЛНО ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОГНЕСТРЕЛНО ОРЪЖИЕ И БОЕПРИПАСИ.

Придобиването на огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях е дейност, за осъществяване на която ЗОБВВПИ установява разрешителен режим, а съгл. разпоредбата на чл. 50, ал. 3 от същия закон, компетентен да издаде разрешение по настоящата процедура, директорът на Главна дирекция "Национална полиция" на Министерството на вътрешните работи (ГДНП на МВР), съответно началникът на Районното управление (РУ) на МВР по местонахождението на обекта за съхранение или по постоянния адрес на физическото лице, подало заявление за издаване на такова разрешение³⁶.

Нормативно установените изисквания, за издаване на разрешение за придобиване на огнестрелно оръжие предпоставят наличие на редица условия, насочени към субекта, който иска издаване на такова разрешение. Субекти могат да бъдат както физически лица, така и юридически, като по отношение и на двете групи са налице изисквания, на които трябва да отговарят те.

Документите, които се представят с искане за издаване на разрешение от разглеждания вид са изчерпателно изброени в закона: заявление по образец и приложения към него, адресирани до компетентния орган.

В заявлението следва да са посочени видът/количеството на оръжието/боеприпасите, на начинът на придобиването им, вкл. индивидуализиране на прехвърлителя или наследодателя, както и причините за необходимост от издаване на разрешението в случаите на дарение, закупуване и замяна. Към заявлението субекта следва да приложи документи, удостоверяващи наличие или липса на редица предпоставки и условия, вкл. относно начина на придобиване на огнестрелни оръжия и боеприпаси при наследство и награда, придобита образователна степен, платена такса, регламентирана в чл. 76, ал. 3 и 4 във вр. с чл. 98 ЗОБВВПИ. Друго приложение към заявлението е изискуема и задължителна декларация по образец, в която заявителя лично декларира, че придобитите огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях ще се съхраняват в метални каси, неподвижно закрепени, снабдени със секретно заключващи се устройства.

В разпоредбата на чл. 58, ал. 1, т. 1-10 ЗОБВВПИ са изброени лицата, по отношение на които не може да бъде издадено разрешение за придобиване на огнестрелно оръжие, а именно: което не е навършило 18 години; което няма завършено основно образование – когато то кандидатства за издаване на разрешение за придобиване; което е осъждано за умишлено престъпление от общ характер или срещу него има обвинение за такова престъпление; за български граждани тези обстоятелства се проверяват служебно; за което е получено уведомление по чл. 182, ал. 2, т. 2 или по чл. 221, ал. 6 ДОПК; което страда от психическо разстройство; което през последните три години задължително е настанявано в лечебни заведения по глава пета, Раздел II от Закона за здравето или е лекувано за употреба на наркотични вещества; спрямо което през последните три години са налагани мерки за защита по Закона за защита от домашното насилие; което не е преминало курс за безопасно боравене с огнестрелно оръжие, в случаите когато то кандидатства за издаване на разрешения за носене

³⁵ В настоящото изложение понятието „боравене“ се използва като събирателен термин, който включва всички дейности, свързани с притежанието, експлоатацията, вкл. и съхраняване на оръжия и боеприпаси – бел. авт.

³⁶ По-особен е редът за издаване на разрешение на лицата по чл. 76, ал. 2 ЗОБВВПИ. В тези случаи компетентен да издаде разрешение за придобиване на огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях е директорът на ГДНП на МВР или упълномощено от него длъжностно лице – бел. авт.

и употреба на огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях; което няма основателна причина – самоотбрана, ловни цели, спортни цели, учебни цели, културни цели, колекциониране и оръжейна сбирка, която по несъмнен начин обосновава издаването на разрешение.

Видно от изчерпателно изброените категории, изключващи възможността за получаване на разрешение от разглеждания вид, причините за това могат да бъдат от субективен характер (ненавършено пълнолетие, наличие на психическо разстройство, задължения, произтичащи от ДОПК) или пък са по обективни (външни) причини (липса на основателна причина за издаване на разрешение от разглеждания вид – самоотбрана, ловни цели, спортни цели, учебни цели, културни цели, колекциониране и оръжейна сбирка, която по несъмнен начин обосновава издаването на разрешение). Изначално нормативно установения категоричен отказ на лица от изброените категории да бъдат дори приети за разглеждане документи с искане за издаване на разрешение, сочи към извършена от законодателя преценка, че наличието на който и да било от разглежданите субективни и обективни фактори носят риск от притежаването и в общия случай - боравене с оръжие.

След фактическото подаване, респ. приемане за разглеждане на заявлението и приложенията към него, от страна на компетентния орган се извършва преценка за непълноти и/или несъответствия с изискванията на ЗОБВВПИ, а в случай на установяване на такива, същият уведомява писмено или по електронен път заявителя и дава указания и 30-дневен срок за отстраняването им, в който срокът за произнасяне спира да тече. Ако констатираните непълноти и/или несъответствия не бъдат отстранени в дадения срок, производството по издаване на разрешението за носене и употреба на огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях се прекратява със заповед на компетентния орган.

В случай че няма констатирани непълноти или несъответствия в заявлението и приложенията към него документи или ако е имало такива, но те са отстранени в указания срок, директорът на ГДНП на МВР или оправомощено от него длъжностно лице, съответно началникът на РУ на МВР издава писмено или по електронен път разрешение за носене и употреба на огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях, съответно разрешение за употреба на огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях на стрелбище.

В обратния случай – при отказ да бъде издадено такова разрешение, компетентният орган издава отказ, който трябва да бъде мотивиран. Същият подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

II. РАЗРЕШИТЕЛНО ЗА СЪХРАНЕНИЕ НА ОГНЕСТРЕЛНИ ОРЪЖИЯ И БОЕПРИПАСИ.

Съхранението на огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях е дейност, за която Законът за оръжията, боеприпасите, взривните вещества и пиротехническите изделия също установява разрешителен и не по-малко от горния - строг регулаторен режим.

Етимологията на понятието *съхранение* предполага опазване и грижа за нещо, така, че то да не се развали или погине³⁷. Същината и естеството на оръжията и боеприпаси, както и риска при боравенето с тях, предполагат строгостта на закона аналогично с режима при издаване на разрешение за придобиването им. Именно поради естеството на високорисковия характер на разглежданите обекти и трайно съществуващата опасност от увреждане при работа с оръжия и боеприпаси, налагат съществуването на специални правила в ЗОБВВПИ, които да регулират начина на съхранението им.

Компетентен да издаде разрешително за съхранение на огнестрелни оръжия и боеприпаси е органът е органът, който има съответната компетентност за издаване на разрешение на придобиването им, обсъден по-горе. Кръгът от лица, които ЗОБВВПИ сочи, че могат да подадат заявление за издаване на разрешително за съхранение на огнестрелни оръжия и боеприпаси е класифициран до три категории:

- лице, което е получило разрешение за придобиване на огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях;

³⁷ Съхранение – същ. ср. род - опазване, предпазване, охрана, грижа – онлайн речник на българския език, 2023 г. – бел. авт.

- физически и юридически лица, регистрирани като търговци на територията на държава членка, спортни организации по чл. 11 от Закона за физическото възпитание и спорта и лица, създадени със закон или с акт на МС и

- културните организации по смисъла на ЗЗРК и такива по националното законодателство на друга държава членка, които нямат разрешение за придобиване и желаят да наемат огнестрелни оръжия за културни цели, за филмови и телевизионни продукции, театрални спектакли и други културни прояви.

ЗОВВВПИ съдържа нормативно установени изисквания, свързани с режима на съхранение на огнестрелните оръжия и боеприпаси, валидни след получаването на разрешение за боравене с тях. Тези изисквания са насочени в различни направления:

- по отношение на местата, посочени в закона като складове за съхранение на огнестрелните оръжия и боеприпаси: • да има определени лица за ръководители на склада за съхранение; • да има нарочни служители, на които е вменено осъществяване на контрол за спазване на правилата за безопасност на труда при работа с взривни вещества, оръжия, боеприпаси и пиротехнически изделия; да има определени специалисти, ангажирани с водят отчетност на движението на изброените по-горе изделия, включени в обхвата на разрешението.

- по отношение на професионалната квалификация горните лица, ангажирани в помещенията за съхранение на огнестрелно оръжие и боеприпаси: • да имат средно образование; • да притежават правоспособност, придобита по реда на Правилника за безопасността на труда при взривните работи; • да имат придобита изискуемата от ЗОВВВПИ професионална компетентност; • в случаите, когато ще извършват търговска дейност с огнестрелни оръжия – да са завършили курс за безопасно боравене с огнестрелни оръжия.

В ЗОВВВПИ са изчерпателно изброени условията, на които трябва да отговарят физическите и юридическите лица, регистрирани като търговци на територията на държава членка, и лица, създадени със закон или с акт на МС, които кандидатстват за получаване на разрешение за съхранение на огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях. Тези условия са начертани в различни насоки, а именно: по отношение на статута и особеностите на помещенията (складовете) за съхранение на огнестрелни оръжия и боеприпаси, за професионалната подготовка на лицата, ангажирани за работа в тези помещения, както и не на последно място – изисквания, насочени към личността на тези лица - за навършено пълнолетие, образователен ценз, липса на осъждания за умишлено престъпление, наличие на документ, удостоверяващ психическо здраве и др.

Документите, които се представят от лицето, получило разрешение за придобиване на огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях с искане за издаване на разрешение за тяхното съхранение аналогично на горната процедура включват заявление по образец и приложения към него, адресирани до компетентния орган. В настоящия случай приложенията са насочени към особеностите на помещенията (складовете) за съхранение на съответните изделия: документи, удостоверяващи разрешението за ползване на съответното помещение, вкл. такива за правното основание, въз основа на което се ползват помещенията, технически паспорт на склада за съхранение на огнестрелните оръжия и боеприпасите, копие на договор, вкл. трудов, с лице, извършващо частна охранителна дейност при условията в случаите, когато охраната на складовете ще се осъществява по този ред и копие на документи за придобита квалификация.

В случаите, когато заявлението се подава от лица, попадащи в категорията на чл. 61, ал. 4 ЗОВВВПИ (българските граждани, граждани на други държави членки, пребиваващи на територията на Република България, и граждани на трета държава, постоянно пребиваващи на територията на Република България, управителят/управителите или членовете на управителните органи), към него се прилагат и допълнителни документи относно личните и професионалните качества на лицата, медицинско удостоверение за тяхното психическо здраве и др. Особен режим за издаване на разрешение за съхранение на разглежданите изделия е предвиден в чл. 80, ал. 4 ЗОВВВПИ в хипотезите, когато заявителите са спортни и културни организации

И в настоящата процедура, аналогично на горната, част от декларираните в заявлението обстоятелства се проверяват по служебен път, а за останалите, тежестта за удостоверяване лежи върху заявителя.

След приемане за разглеждане на заявлението и приложенията към него, от страна на компетентния орган се извършва преценка за непълноти и/или несъответствия с изискванията на ЗОБВВПИ по реда и в сроковете, обсъдени в по-горната процедура. При липса на непълноти и/или несъответствия или наличие на такива, но отстранени в срок, директорът на ГДНП на МВР или оправомощено от него длъжностно лице, респ. началникът на РУ на МВР, издава писмено или по електронен път разрешение за съхранение на огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях или издава мотивиран отказ в срок от един месец от подаване на заявлението. Отказът за издаване на разрешение за съхранение на огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Разрешението за съхранение на огнестрелни оръжия и боеприпаси е със срок на действие 5 години от датата на издаването му и се отнася амо за изброените в него видове огнестрелни оръжия/боеприпаси.

III. РАЗРЕШИТЕЛНО ЗА НОСЕНЕ И УПОТРЕБА НА ОГНЕСТРЕЛНИ ОРЪЖИЯ И БОЕПРИПАСИ

Компетентен да издаде разрешение за носене и употреба на огнестрелни оръжия и боеприпаси е директорът на ГДНП на МВР, съответно началникът на районното управление (РУ) на МВР по местонахождението на обекта за съхранение на огнестрелните оръжия и боеприпаси за тях, по постоянния адрес на физическото лице – заявител или по местонахождението на стрелбището, на което ще се употребяват огнестрелни оръжия. Процедурата по издаване на разрешението се осъществява по реда на чл. 81 ЗОБВВПИ, а по отношение издаването на разрешение за употреба на огнестрелни оръжия и боеприпаси на стрелбище – по реда на чл. 81а, ал. 1 ЗОБВВПИ.

И тук, както и при обсъдените по-горе процедури, разрешение от разглеждания вид се издава въз основа на подадено от лицето, от което се иска издаване на разрешение заявление. Такова може да бъде подадено от три, посочени в ЗОБВВПИ лица: • български граждани, граждани на други държави членки, пребиваващи на територията на Република България, и граждани на трета държава, постоянно пребиваващи на територията на Република България, получили разрешение за придобиване и съхранение; • физически и юридически лица, регистрирани като търговци, спортни и културни организации и ловни сдружения, регистрирани по националното законодателство на държава членка, и лица, създадени със закон или с акт на Министерския съвет, които са получили разрешение за придобиване и съхранение; • физическо лице, пребиваващо на територията на друга държава членка.

По отношение издаването на разрешение за употреба на огнестрелни оръжия и боеприпаси на стрелбище ЗОБВВПИ ограничава кръга от лица, които могат да получат такова до физически и юридически лица, регистрирани като търговци, и юридически лица с нестопанска цел, регистрирани по националното законодателство на държава членка, които са собственици или ползватели на стрелбище

Нормативно установените ограничения, които законът предвижда за издаване на разрешение от разглеждания вид се отнасят за лице: което не е навършило 18 години; което няма завършено основно образование - когато то кандидатства за издаване на разрешение за придобиване; което е осъждано за умишлено престъпление от общ характер или срещу него има обвинение за такова престъпление; за български граждани тези обстоятелства се проверяват служебно; за което е получено уведомление по чл. 182, ал. 2, т. 2 или по чл. 221, ал. 6 от ДОПК; което страда от психическо разстройство; което през последните три години задължително е настанявано в лечебни заведения, посочени в Закона за здравето или е лекувано за употреба на наркотични вещества; спрямо което през последните три години са налагани мерки за защита по Закона за защита от домашното насилие; което не е преминало курс за безопасно боравене с огнестрелно оръжие; което няма основателна причина.

Към заявлението за издаване на разрешително за носене и употреба на огнестрелно оръжие и боеприпаси се представят документи, сочещи липсата на отрицателни предпоставки,

изложени по-горе. В ЗОБВВПИ са изброени и други документи, които следва да бъдат приложени към подаденото заявление, като същите са квалифицирани съобразно това от коя в изброените по-горе три категории лица попада заявителят.

Проверката за наличие на условия, респ. пълнотата и съответствието на подадените документи с изискванията за издаване на разрешение се издава от административния орган, до когото е адресирано заявлението и при липса на непълноти и/или несъответствия или наличие на такива, но отстранени в срок, директорът на ГДНП на МВР или оправомощено от него длъжностно лице, респ. началникът на РУ на МВР, издава писмено или по електронен път разрешение за носене и употреба на огнестрелни оръжия и боеприпаси.

Разрешението за носене и употреба на огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях и разрешението за употреба на огнестрелни оръжия и боеприпаси за тях на стрелбище са валидни за срок от 5 години от датата на издаването им.

Съдебната практика е константна е, че при подновяване срока на издадени разрешения за носене и употреба на огнестрелно оръжие, вкл. при издаването на нови разрешения, когато заявлението е подадено след изтичането на срока на валидност на предходно издадените такива, административният орган следва да извърши преценка дали са установени чрез надлежни доказателства факти и обстоятелства, релевиращи нужда от самоохрана и необходимост от носене и съхраняване на оръжие за лични цели. Тази проверка и преценка по никакъв начин не е обвързана с предходно направената такава към момента на издаването на първоначалното разрешение³⁸.

В заключение следва да се подчертае, че разрешителното за дейности с огнестрелни оръжия и боеприпаси по своята същност се явява едностранно властническо волеизявление издадено от полицейски орган, въз основа и в изпълнение на разпоредби, съдържащи се в ЗОБВВПИ, предизвикващи правни последици за адресата. Издава се при поискване от адресата т.е. липсва служебно начало и има точно определен предмет - издаване на разрешение /или отказ/ за дейности с огнестрелно оръжие и боеприпаси, отнасящи се към конкретен адресат.

REFERENCES

Davidov, M. (2006) *Modern terrorism and the activity of the specialized bodies for the control of general dangerous means against it*. Sofia.

Krumov, R. (2022) *Issuing permits for activities with firearms and ammunition*. Academy of the Ministry of the Interior.

Raqnova, K. (2022). *Criminal environment and terrorism*. Conference of National Military University "Vasil Levski".

Докладът отразява резултати от работата по проект No 2023-ЮФ-02, финансиран от фонд „Научни изследвания“ на Русенския университет.“

³⁸ Вж. Решение № от 06.07.2018 г. по адм. д. № 223/2018 г. на Административен съд - Стара Загора